

Lausunto

02.02.2024

Asia: VN/34119/2023

Sosiaali- ja terveysministeriön lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun lain (asiakastietolaki) ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Kannatatteko 3 §:n 1 momentin 11 kohtaan ehdotettua muutosta (palvelunantajan määritelmä)?

En. Jos ette kannata ehdotusta, kertokaa myös millä tavalla ehdotusta pitäisi muuttaa: [Termi "palvelunantaja" aiheuttaa helposti sekaannusta. Sillä voidaan tarkoittaa toisaalta palveluntuottajaa toisaalta palvelunjärjestäjää. Asiakastietolaisissa käytettyjä termejä "palveluksessa", "lukuun" ja "toimeksiannosta" pitäisi määritellä nykyistä tarkemmin]

Kannatatteko 54 §:n ehdotettua muutosta (lähetteen ja hoitopalautteen luovuttaminen)?

En. Jos ette kannata ehdotusta, kertokaa myös millä tavalla ehdotusta pitäisi muuttaa: [Pykälään 54 tehdyt tietojen luovuttamista koskevat muutokset esimerkiksi lähetteen antamisen ja hoitovastuun siirtymisen yhteydessä ovat perusteltuja. Tiedonsaantioikeuksien tarve ei kuitenkaan koske kuitenkaan pelkästään lähetteitä. Esitetyn muutoksen jälkeenkin kyseinen pykälä ja asiakastietolaki ei huomioi luovutustilanteita, joita toteutetaan esimerkiksi optikkoliikkeissä silloin, kun potilaan hoitoon osallistuu eri palveluntuottajia, mutta hoitovastuu säilyy esimerkiksi hoitavalla silmätautien erikoislääkärillä. Suostumuksen osalta olennaista on se, millaisesta suostumusta tarkoitetaan. Asiayhteydestä ilmenevä suostumus on ollut yleisin ja käytetyin suostumusmenettely. Potilaslain 13 pykälässä ollut suostumus on mahdollistanut sujuvan tietojen luovuttamisen ja käytön optikkoliikkeiden ja silmälääkäriasemien sisällä. Nyt se on poistunut. Yleisessä tietosuojasetuksessa oleva nimenomainen suostumus on aivan erilainen kuin terveydenhuollossa vakiintuneen käytännön mukaisesti pyydyt suostumukset. Yleistä tietosuojasetusta ei ole kirjoitettu terveydenhuollon lähtökohdista. Se ei sovellu esimerkiksi optikkoliikkeiden sisäisiin tiedonluovutustarpeisiin eivätkä mahdollista sujuvia hoitokäytäntöjä. Lainsäädäntö on kirjoitettava niin yksiselitteisesti ja täsmällisesti, että se ei jätä sijaa tulkinnolle. NÄE pitää välttämättömänä, että sote-tietojen luovutusten ja tiedonsaantioikeuksien säädösperusta sisällytetään kansalliseen erityislainsäädäntöön. Tämän voisi toteuttaa tuomalla asiakastietolakiin potilaslain 13 pykälässä olleet kirjaukset koskien erilaisia tiedonvaihtotilanteita.]

Kannatatteko 57 §:n ehdotettua muutosta (tiedonsaantioikeuden toteuttaminen tietojärjestelmän avulla)?

Kyllä. Perustelee: [Esitetty muutos helpottaa asiakastietojen luovuttamista, kun luovuttaminen on mahdollista myös palvelunantajan oman tietojärjestelmän avulla.]

Kannatatteko 64 §:n ehdotettua muutosta (terveydenhuollon sosiaalityöntekijän tiedonsaantioikeus)?

Kyllä. Perustelee: [Muutos helpottaa asiakkaan sosiaaliturvaetuuksia koskevaa neuvontaa ja ohjausta. Se myös varmasti parantaa asiakkaan saamaa palvelua ja helpottaa terveydenhuollon vastuulle kuuluvien lausuntojen laatimista.]

Kannatatteko 97 §:n ehdotettua muutosta (Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ohjaustehtävä)?

Kyllä. Perustelee: [On tarkoituksenmukaista keskittää ohjausvastuu selkeästi yhdelle taholle – tässä tapauksessa THL:lle.]

Kannatatteko 102 §:n ehdotettuja siirtymäaikojen muutoksia?

En. Jos ette kannata ehdotusta, kertokaa myös millä tavalla ehdotusta pitäisi muuttaa: [Yksityisen sektorin toimijoiden liittymisvelvoite/- mahdollisuus valtakunnalliseen asiakastietovarantoon määräytyy pitkälti julkisen sektorin sosiaalihuollon eli hyvinvointialueiden aikataulun mukaisesti. Esitetty aikataulu on epärealistinen. Useilla hyvinvointialueilla sosiaalihuollon asiakastietojärjestelmien kilpailuttaminen on vasta käynnissä – ja päivityksiä ei kannata poistuviin järjestelmiin tehdä. Uusien tietojärjestelmien hankinnat ja käyttöönotto ottavat aikaa ja aiheuttavat merkittäviä kustannuksia sekä hyvinvointialueille että niille palveluita tuottaville toimijoille. NÄE muistuttaa, että yksityiset palveluntuottajat tarvitsisivat tukea liittymisten toteuttamiseen. Esitämme liittymisen takarajaksi 1.1.2026. Lisäksi täytyy voimakkaasti tukea ja kannustaa aikaisempaan liittymiseen.]

Tast Panu
Näkeminen ja silmäterveys NÄE ry